

KANSANMUSIIKKI-INSTITUUTTI

TOIMINTAKERTOMUS 2024

SISÄLLYS

JOHDANTO

I Hallinto ja henkilöstö

- 1. HALLITUS**
- 2. NEUVOTTELUKUNTA**
- 3. HENKILÖSTÖ JA HENKILÖSTÖHALLINTO**
- 4. VASTUULLISUUS**

II Talous

- 1. KOOSTE TALOUDESTA 2024**
- 2. HANKKEET**

III Toiminta

1. TIEDOTUS- JA PALVELUTOIMINTA

- 1.1. VERKKO- JA SOSIAALISEN MEDIAN NÄKYVYYS

2. TUTKIMUSTOIMINTA

- 2.1. AINEETTOMAN KULTTUURIPERINNÖN TUTKIMUSOHJELMA JA KAUSTINEN ICH ACADEMY
- 2.2. TYYLINTUTKIMUS
- 2.3. AINEETTOMAN KULTTUURIPERINNÖN MÄÄRITTELYT ARKISTOINTIA KOSKEVISSA VALINNOISSA: SUKUPUOLIROOLIT JA YHTEISÖJEN MÄÄRITTELEMÄT ARVOT MUSIIKKIPERINTEEN TALLENNUSTYÖSSÄ
- 2.4. MUSIIKKIPERINNÖN MONINAISUUS SUOMESSA
- 2.5. KAIKUJA KAUSTISEN MUSIIKKIHISTORIASTA
- 2.6. MUU TUTKIMUSTOIMINTA

3. JULKAISUTOIMINTA

- 3.1. KIRJA- JA NUOTTIJULKAISUT 2024
- 3.2. ÄÄNITEJULKAISUT 2024
- 3.3. HENKILÖSTÖN ARTIKKELIT, JULKAISUT JA TOIMITUSTYÖT
- 3.4. JULKAISUMYYNTI JA MYYNTINÄYTTELYT

4. KOULUTUSTOIMINTA

- 4.1. JUHLASEMINAARI SEKÄ SOIVAT LUENNOT JA SEMINAARIT KAUSTISEN KANSANMUSIIKKIJUHLILLA
- 4.2. NÄPPÄRITOIMINNAN KEHITTÄMINEN
- 4.3. LYHYTKURSSITOIMINTA JA MUU NÄPPÄRITOIMINTA
- 4.4. LASTENKULTTUURIKESKUS LYKKY

5. ARKISTOTOIMINTA

- 5.1. ÄÄNITALLENTEET
- 5.2. AV-TALLENTEET
- 5.3. VALOKUVA-ARKISTO
- 5.4. LEHTILEIKEARKISTO
- 5.5. KÄSIKIRJOITUS- JA NUOTTIKOKOELMAT
- 5.6. DIGITOINTI
- 5.7. TUTKIJAVIERAILUT ARKISTOSSA

6. KIRJASTO JA LEVYSTÖ

- 6.1. KIRJAT
- 6.2. LEVYT
- 6.3. ARKISTO- JA KIRJASTOAINEISTON KOKONAISKARTUNTA

7. YLEINEN KANSANMUSIIKIN EDISTÄMISTOIMINTA

- 7.1. TOIMINTA UNESCON AINEETTOMAN KULTTUURIPERINNÖN KOMITEAN AKKREDITOITUNA ASiantuntijajärjestönä
- 7.2. KAUSTISLAISEN VIULUNSOITON UNESCO-TYÖRYHMÄTYÖSKENTELY
- 7.3. ALUSTUKSET JA ESITELMÄT
- 7.4. OHJAUSRYHMÄ-, HALLITUS- JA TYÖRYHMÄTYÖSKENTELY
- 7.5. JÄSENYYDET

8. SUOMEN KANSANSOITINMUSEON TOIMINTA

9. PELIMANNITALO

10. MUU TOIMINTA

- 10.1. KONSTA JYLHÄ -KILPAILU

JOHDANTO

Vuosi 2024 oli Kansanmusiikki-instituutin 51. toimintavuosi. Vuoden keskeisiä toimia olivat

- kansallinen ja kansainvälinen verkostoitumis-, vaikuttamis- ja kehittämistyö akkreditoituneena Unescon yhteistyöjärjestönä,
- arkiston tallennus- ja palvelutoiminta sekä julkaisu- ja seminaaritoiminta,
- aineettoman kulttuuriperinnön osaamisohjelman toteuttaminen useiden hankkeiden turvin,
- 50-vuotisjuhlaseminaarin järjestäminen,
- Kaustinen ICH Academy -ohjelman järjestäminen Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla,
- Osallistuminen European Folk Networkin konferenssin järjestämiseen,
- Kestävän kehityksen kulttuuritavoite 2030 -kampanjan käynnistäminen,
- kaustislaisen viulunsoiton Unesco-listauksen jälkeinen kehittämistyö.

I HALLINTO JA HENKILÖSTÖ

Kansanmusiikki-instituuttia hallinnoi Kansanmusiikki-instituutti ry., joka hallinnoi myös kansanmusiikkiyhtye Tallaria.

1. HALLITUS

Kansanmusiikki-instituutti ry:n hallitus 2024:

- Samuli Valo, puheenjohtaja
- Mats Granfors
- Paula Kettu
- Minna Lankinen
- Timo Pärkkä
- Vilma Timonen, varapuheenjohtaja
- Mauno Järvelä (varajäsen)
- Kauppi Virkkala (varajäsen)

Instituutin johtaja Matti Hakamäki toimi hallituksen ulkopuolisena sihteerinä. Hallituksen kokouksia järjestettiin toimintavuonna kymmenen.

2. NEUVOTTELUKUNTA

Kansanmusiikki-instituutti ry:n neuvottelukunnan tehtävänä on toimia neuvoa-antavana asiantuntijaelimenä, joka ohjaa instituutin ja ammattiorkesteri Tallarin sisällöllistä toimintaa. Neuvottelukunnan kokoonpano kolmi-vuotiskaudella 2022–2024:

- dosentti Hannu Saha, Humppila, puheenjohtaja
- tanssitaiteilija-pedagogi Riina Hosio, Vantaa
- koulutuspäällikkö Piia Kleemola-Välimäki, Seinäjoki
- professori emeritus Heikki Laitinen, Helsinki
- toiminnanjohtaja Hanna Lämsä, Helsinki
- koulutusalan päällikkö Annika Mylläri, Kokkola
- muusikko Antti Paalanen, Kokkola
- muusikko Jussi-Pekka Piirainen, Helsinki
- yliopistonlehtori Katriina Siivonen, Turku
- lehtori Pauliina Syrjälä, Helsinki
- professori Heikki Uimonen, Tampere
- toiminnanjohtaja Päivi Ylönen-Viiri, Helsinki

Neuvottelukunta kokoontui toimintavuonna yhden kerran. Kokouksessa käsiteltiin Kansanmusiikki-instituutin ja Tallarin toimintaa sekä alan yleisiä tulevaisuudennäkymiä.

3. HENKILÖSTÖ JA HENKILÖSTÖHALLINTO

Kansanmusiikki-instituutin kuukausipalkkaiseen henkilökuntaan on vuoden 2024 aikana kuulunut neljä koko-aikaista ja neljä osa-aikaista henkilöä, joista kahden koko- ja yhden osa-aikaisen työaika oli jaettu Kansanmusiikki-instituutin ja Tallarin kesken. Kuukausipalkkaisten työntekijöiden työsuorite vuonna 2024 oli 4,8 htv. Tuntipalkkaisissa ja palkkiosuhteissa, pääosin Näppärikoulun ja Näppäri-viikonloppukurssien opettajina ja ohjaajina sekä kesätyöntekijöinä Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla on vuoden aikana toiminut 29 henkilöä. Työkokeilijoita on ollut vuoden aikana 3 ja TET-harjoittelijoita yksi.

4. VASTUULLISUUS

Kansanmusiikki-instituutti ry. laati ja otti käyttöön toimintavuoden aikana molempia yksiköitään, Kansanmusiikki-instituuttia ja Tallaria koskevan vastuullisuussuunnitelman. Suunnitelman laatimisen perustana oli vuoden 2023 valtionavustusanomuksen yhteydessä tehty tilannekartoitus. Suunnitelman valmistelutyöryhmässä oli edustus molemmista yksiköistä, ja koko yhdistyksen henkilöstö osallistui suunnitelman valmistamiseen työpajatyöskentelynä.

Suunnitelman tavoitteena on ohjata yhdistyksen toimintaa ja vaikutusta ympäröivään yhteiskuntaan eettisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään suuntaan. Suunnitelman tavoitteet ja toimet jaoteltiin neljään kategoriaan: Hyvä hallinto, Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sekä kulttuurisen moninaisuuden edistäminen, Turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö sekä Ympäristövastuu. Vastuullisuussuunnitelma sanoittaa ja lisää tietoisuutta vastuullisuustoimista organisaatiossa ja on julkaistuna yhdistyksen verkkosivuilla. Osana vastuullisuussuunnitelman hyvän hallinnon toimenpiteitä ryhdyttiin julkaisemaan myös yhdistyksen toimintakertomukset verkkosivulla.

II TALOUS

1. KOOSTE TALOUDESTA 2024

Kansanmusiikki-instituutin tulos vuonna 2024 oli 15318,13 € ylijäämäinen.

Tulot

Yleisavustus, opetusministeriö	119000,00
Apurahat, hankerahoitus	207397,05
Myynti- ym. tuotot	64619,48
Varastoarvon muutos	-4164,01

Tulot yhteensä	386852,52
-----------------------	------------------

Menot

Henkilöstökulut	206562,16
Muut kulut	163962,32
Poistot	1009,91

Menot yhteensä	371534,39
-----------------------	------------------

Ylijäämä/alijäämä	15318,13
--------------------------	-----------------

Myyntituotot koostuvat pääosin levy- ja kirjamyynnistä sekä opetusmyynnistä.

2. HANKKEET

Vuonna 2024 toteutettiin tai päättyivät hankkeet:

- Aineettoman kulttuuriperinnön tutkimusohjelma (2022–2024), SKR Keski-Pohjanmaan rahasto, 40000 €, josta 20597,33 € vuodelle 2024.
- Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen jalkauttaminen järjestökentällä ja kansainvälinen toiminta (2022–2024), okm.
- Kansanmusiikki-instituutin 50-vuotisjuhlaseminaarin järjestäminen (2024), SKR Keski-Pohjanmaan rahasto 8000 €.
- Amplifying Heritage (2023–2024), Nordisk Kulturfond 26850 €, josta 20813,20 € vuodelle 2024.

Vuonna 2024 jatkuivat hankkeet:

- ICH North – passing on our musical heritage (2023–2025), Interreg Aurora, 157738 €, josta 51578,84 € vuodelle 2024.
- Musiikkiperinnön moninaisuus Suomessa (2023–2025), Koneen säätiö, Taideyliopisto (Kansanmusiikki-instituutti partnerina ilman rahoitusosuutta).

Vuonna 2024 käynnistettiin hankkeet:

- Aineetonta elinvoimaa (2024–2025), Pirityiset Leader, 94957 €, josta 55802,56 € vuodelle 2024.
- Digit ICH – The Digital Dimension of the Network of UNESCO Cultural spaces (2024–2027), Erasmus+, 27510 €, ei kustannuksia vuonna 2024.

III TOIMINTA

Kansanmusiikki-instituutti on kansanmusiikin kehittämis- ja palveluorganisaatio, jonka tehtäviin kuuluvat alan asiantuntijapalvelut, tallennus-, arkistointi-, tutkimus-, julkaisu- ja koulutustoiminta sekä yleinen kansanmusiikin edistäminen Suomen musiikki- ja kulttuurielämässä. Yhteydet maamme muihin musiikki-instituutteihin ja alan korkeakouluihin ovat kiinteät.

1. TIEDOTUS- JA PALVELUTOIMINTA

Kansanmusiikki-instituutti toimii kansanmusiikin tiedotusorganisaationa yhteistyössä muiden alan keskeisten organisaatioiden kanssa. Instituutti palvelee kansanmusiikkia koskevissa kysymyksissä koti- ja ulkomaisia henkilöitä sekä yhteisöjä. Kaikki instituutin toimihenkilöt osallistuvat tiedotustoimintaan. Yleisöpalvelu on useimmiten puhelimitse, kirjeitse tai sähköpostitse suoritettua neuvonta- ja asiantuntija-apua sekä erilaisen kansanmusiikkiin liittyvän materiaalin lähettämistä tai välitystä.

Toiminnasta tiedotetaan esiteltäessä Kansanmusiikki-instituuttia erilaisten vierailujen, tapahtumien ja tilaisuuksien kuten seminaarien ja webinaarien yhteydessä. Vakiintuneeseen tapaan instituutti esittäytyi Folklandia-risteilyn messuosastolla 13.1. sekä Kaustisen taiteiden päivänä 25.10. Toiminnasta ja Instituutin toimintakenttään liittyvistä aiheista tiedotetaan lisäksi omissa verkko- ja sosiaalisen median kanavissa.

Tiedotus- ja palvelutoimintaa on toteutettu myös yhteistyössä muiden toimijoiden – erityisesti kansanmusiikkiyhtye Tallarin sekä Kaustinen Folk Music Festivalin kanssa.

1.1. Verko- ja sosiaalisen median näkyvyys

Kansanmusiikki-instituutin verkkosivut sijaitsevat osoitteessa www.kansanmusiikki-instituutti.fi. Tiedotuksessa on lisäksi käytössä Facebook-yrityssivu ja Youtube-kanava. Pelimannitalolla on omat verkkosivunsa. Lisäksi Instituutti vastaa Kaustislainenviulunsoitto-sivun ja -Facebook-syötteen sekä Näppärit-yleisinformaationsivun ylläpidosta. Instituutin ylläpitämien verkkosivujen tekninen suunnittelu ja pääosin visuaalinen ilme on toteutettu omana työnä (Träskelin).

Instituutin verkkosivulla julkaistiin vuoden aikana 13 uutista tai tiedotetta ja Youtube-kanavalle lisättiin 16 videota, joilla on ollut yhteensä 731 katselukertaa. Kansanmusiikki-instituutin ylläpitämien Facebook-syötteiden päivityksillä oli yhteensä 77960 katselua, joiden kattavuus oli 43935.

2. TUTKIMUSTOIMINTA

Kansanmusiikki-instituutti tuottaa tutkimuksia, jotka käsittelevät Suomen historiallista kansanmusiikkia ja sen nykyhetken ilmiöitä. Tutkimustuloksia on perinteisesti julkaistu tutkielmina, äänitteinä ja lehtiartikkeleina ja esimerkiksi näyttelyjen yhteydessä. Tavoitteena on, että tutkimustulokset lisäävät yleistä tietoutta suomalaisesta kansanmusiikista ja antaisivat virikkeitä kansanmusiikin harrastus- ja koulutustoimintaan. Kansanmusiikki-instituutti pyrkii aktiivisesti luomaan alaan kohdistuvia tutkimusyhteistyöhankkeita korkeakoulujen kanssa. Kansanmusiikki-instituutti ottaa aktiivisesti osaa alan tieteelliseen keskusteluun ja huomioi toiminnassaan alan tutkimuksen yleisen kehityksen.

Keskeisimpiä tutkimuskohteita ovat kansanmusiikin tyyli, kanteleensukuiset soittimet, kansanlaulu, suomalaisen kansanmusiikkiperinteen paikalliset ilmentymät sekä aineeton kulttuuriperintö. Paitsi että Instituutissa harjoitetaan omaa tutkimustoimintaa, tutkijoita ja tiedeyhteisöä avustetaan sekä tiedonhankinnassa että mm. opinnäytetöiden ohjauksessa.

2.1. Aineettoman kulttuuriperinnön tutkimusohjelma ja Kaustinen ICH Academy

Kansanmusiikki-instituutti käynnisti vuonna 2022 aineettoman kulttuuriperinnön tutkimusohjelman Keski-Pohjanmaan rahaston rahoittaman vuoteen 2024 jatkuneen hankkeen tuella. Ohjelman ohjausryhmään kuuluvat Hakamäki, O. Valo ja Saijaleena Rantanen (Taideyliopisto), Vilma Timonen (Taideyliopisto) ja Heidi Henriikka Mäkelä (Helsingin yliopisto). Ohjausryhmä kokoontui yhden kerran.

Tutkimusohjelman toiminnan painopisteessä oli ensimmäistä kertaa järjestetty englanninkielinen aineettoman kulttuuriperinnön opinto-ohjelma Kaustinen ICH Academy, joka koostui kaikkiaan 15 seminaarista ja luennosta Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla (8.–14.7.2024). Ohjelma oli seuraava:

TI 9.7.

Kristin Kuutma: *Traditional music and intangible cultural heritage in Estonia*

Outi Valo and Heidi Henriikka Mäkelä: *The impact of the Unesco convention in Kaustinen: municipal decision-making and changing heritage discourses*

Matti Mäkelä and Jarkko Björknäs: *Kaustinen ICH – a historical overview*

KE 10.7

Simo Hsin-Wen Hsu: *Safeguarding ICH through folk music education – experiences from National Taiwan Normal University*

Henna Tahvanainen, Tuomas Ylönen & Outi Valo: *Feature comparison for classification of Kaustinen fiddle playing style from archived recordings with machine learning models*

Johanna Björkholm and Bengt Wittgren: *Nordic polska on its way to UNESCO list?*

Anni Järvelä: *Kaustinen and Näppäri pedagogy*

To 11.7.

Tiago de Oliveira Pinto: *Measuring vitality in intangible cultural heritage / living heritage*

Anne-Cécile Poyard, Grégoire Pluet, Maria Jezéquel & Chloé Berthou-Lis: *Intangible cultural heritage and traditional music in Bretagne*

Minerva Rannila, Tytti Pohjola & Kirsi Ojanen: *Unesco, Kaustinen and regional development*

PE 12.7. klo 11.30 Museosali

Martin Sundin: *Safeguarding intangible cultural heritage in Sweden: the inventory and experiences of the Committee for the Unesco 2003 Convention*

Anna Näkkäläjärvi: *Sámi vocal music styles as cultural heritage of the Sámi*

Pushpa Palanchoke & Vilma Timonen: *Transition pathways towards gender inclusion in the changing musical landscapes of Nepal*

Seminar/webinar: *Amplifying Heritage: ICH research as means for cultural, social and educational development.*

LA 13.7.

Kaustinen ICH Seminar 2024: Culture 2030 Campaign – global impact through community actions

John Crowley, chairman & CEO, PHGD Group

Matti Hakamäki, johtaja, Kansanmusiikki-instituutti

Annika Lyytikäinen, yhteiskuntasuhdevastaava, Kulta ry.

Leena Marsio, erikoisasiantuntija, Museovirasto

Martin Sundin, generaldirektör, Institutet för språk och folkminnen

Luennot ja seminaarit tallennettiin ja ovat katsottavissa Kansanmusiikki-instituutin Youtube-kanavalla, ja Kaustinen ICH Seminar 2024 lähetettiin myös suoratoistona.

2.2. Tyylintutkimus

Tyylintutkimus on ollut koko Kansanmusiikki-instituutin toiminnan ajan tärkeimpiä tutkimustoiminnan kohteita. Tulokset ovat näkyneet julkaisutoiminnassa esim. lehtiartikkeleina tai äänitteinä. Mestaripelimannien esityskäytäntöihin liittyvä tutkimus-, tallennus-, julkaisu- ja organisointityö on instituutin tyylintutkimuksen keskeisiä osa-alueita.

2.3. Aineettoman kulttuuriperinnön määrittelyt arkistointia koskevissa valinnoissa: sukupuoliroolit ja yhteisöjen määrittelemät arvot musiikkiperinteen tallennustyössä

O. Valo valmisteli henkilökohtaisella työskentelyapurahalla kaustislaisia naissoittajia suomalaisissa arkistokoelmissa käsittelevää artikkelia. Käsikirjoitus on lähetetty arvioitavaksi vertaisarvioituun kansainväliseen julkaisuun.

2.4. Musiikkiperinnön moninaisuus Suomessa

Kansanmusiikki-instituutti osallistuu partnerina Koneen säätiön rahoittamaan Taideyliopiston Sibelius-Akatemian hankkeeseen *Musiikkiperinnön moninaisuus Suomessa* (2023–2025). Hakamäki toimii hankkeen varajohdajana ja O. Valo toimii osittaisella virkavapaalla (75 %) hankkeen tutkijana. O. Valo on toimittanut vuoden aikana Heidi Henriikka Mäkelän kanssa artikkelikokoelmaa *Aineeton kulttuuriperintö: käsite, käytäntö ja politiikka*, joka ilmestyy SKS:n Tietolipas-sarjassa vuoden 2025 syksyllä. Valolla on artikkelikokoelmassa kaksi artikkelia yhdessä Mäkelän kanssa. Lisäksi Valo on julkaissut vuoden 2024 aikana artikkelin koneoppimisen hyödyntämisestä kansanmusiikin arkistoinnissa tyyliopirteiden tunnistamiseen yhdessä Henna Tahvanaisen ja Tuomas Ylösen kanssa sekä kirjoittanut kaustislaisen viulunsoiton Unesco-luetteloinnin näkymistä kunnallispolitiikassa käsittelevän artikkelin yhdessä Heidi H. Mäkelän kanssa, joka on vertaisarvioitavana Springer-kustantamon julkaisuun. Syksyllä 2024 Valo aloitti tiedelehti *Elören* tulevan musiikkiperintö-teemanumeron vierailevana toimittajana.

2.5. Kaikuja Kaustisen musiikkihistoriasta

Kansanmusiikki-instituutti osallistui partnerina Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin Kaustisen musiikkihistoriaa koskevaan Kaiku-tutkimushankkeeseen. Hankkeen julkaisua odotetaan vuoden 2025 aikana.

2.6. Muu tutkimustoiminta

Muu tutkimustoiminta limittyi yhteen erityisesti omien julkaisuhankkeiden ja pyydettyjen artikkelien kanssa. Lisäksi avustettiin muita tutkijoita ja opiskelijoita eri tutkimushankkeissa. Kansanmusiikin alan tutkijoiden vuotuinen tutkijatapaaminen järjestettiin Kansanmusiikkijuhlien yhteydessä 11.7. Kaustisella. Hakamäki ja O. Valo edustavat Kansanmusiikki-instituuttia toimintavuoden aikana perustetussa Centria ammattikorkeakoulun aineettoman kulttuuriperinnön tutkimusryhmässä.

3. JULKAISUTOIMINTA

Kansanmusiikki-instituutti on Suomen merkittävin kansanmusiikkiaiheisten kirjojen ja levyjen julkaisija. Julkaisutoiminnan tärkeimmät tavoitteet ovat kansanmusiikkitietouden lisääminen ja alaan kuuluvan aineiston tuottaminen ja levittäminen. Erityisesti pyritään keskittymään sellaiseen materiaaliin, joka jää ns. kaupallisilta kustantajilta julkaisematta mutta joka on kulttuuripoliittisesti tärkeää ja liittyy omiin tutkimushankkeisiin ja koulutustoiminnan projekteihin. Julkaisutoiminta on kuulunut Kansanmusiikki-instituutin toimintaan alusta alkaen, ja vuoden 2024 loppuun mennessä julkaisusarjassa on 148 äänitettä ja 120 kirja- ja nuottijulkaisua. Vuoden aikana julkaistiin yksi cd-levy ja kolme kirja- ja nuottijulkaisua sekä yhdeksän aiempaa julkaisua digitaalisesti la-dattavina versioina.

Kansanmusiikki-instituutti julkaisee yhteistyössä Suomen kansanmusiikkiliiton kanssa neljä kertaa vuodessa ilmestyvää *Kansanmusiikki*-lehteä. Instituutti vastaa pääosin suomalaisen kansanmusiikin historiaa kartoittavien artikkelien tuottamisesta lehteen sekä omaan toimialaansa kuten aineettoman kulttuuriperinnön suojeluun liittyvästä toiminnasta tiedottamisesta lehdessä. Vuonna 2024 Instituutti tuotti lehteen uutisaineiston lisäksi kolme artikkelia (kirjoittajat Arto Järvelä, Hanna-Maaria Kiprianoff ja Annukka Hirvasvuopio).

3.1. Kirja- ja nuottijulkaisut 2024

- KIJ 118 S. Heiskanen, K. Rantala, H. Ryytänen, P. Syrjälä ja J. Venäläinen: *Saarijärven kanteleen soitto-opas*
- KIJ 119 Anu Alviola ja Aurora Visa: *Kanteleen pyörteissä. 10–15-kielisten kanteleiden soitto-opas*
- KIJ 120 Kaustisen jamivihko 2024

3.2. Äänitejulkaisut 2024

- KICD 148 Tallari: *Pelimannitalolla*

3.3. Henkilöstön artikkelit, julkaisut ja toimitustyöt

- Hakamäki: Kampanja käyntiin! Kulta ry:n blogi 18.1.2024
- Hakamäki: Kulttuuri vahvemmin YK:n tulevaisuussopimukseen! Kulta ry:n blogi 19.8.2024
- Tahvanainen, Henna, Outi Valo ja Tuomas Ylönen. 2024. "Feature comparison for classification of Kaustinen fiddle playing style from archived recordings using deep learning". *European Signal Processing Conference 32/2024*, 1007–1011. European Association for Signal Processing. <https://eurasip.org/Proceedings/Eusipco/Eusipco2024/pdfs/0001007.pdf>

3.4. Julkaisumyynti ja myyntinäyttelyt

Kansanmusiikki-instituutin julkaisujen ympärivuotinen myyntinäyttely jatkui Kansantaiteenkeskuksessa. Erillinen kansanmusiikkijulkaisuja esittelevä myyntinäyttely järjestettiin tavalliseen tapaan Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla. Kansanmusiikki-instituutin julkaisuja myytiin ympärivuotisesti Kansantaiteenkeskuksen Folk Shop -myymälässä ja Kansanmusiikki-instituutin verkkokaupassa.

Vuonna 2024 kivijalkamyymälän myyntitapahtumia kirjattiin 967 kappaletta. Verkkokaupassa tilauksia tehtiin yhteensä 130 kappaletta. Julkaisuja myytiin Suomen lisäksi yhteentoista muuhun maahan. Eniten ulkomaantilauksia tehtiin Yhdysvalloista (9 kpl) ja Japanista (8 kpl).

Kansanmusiikki-instituutin kirjavalikoima on saatavissa myös Suomen kansanmusiikkiliiton verkkokaupassa. Kansanmusiikki-instituutin julkaisuja jakelee sähköisesti Playground Music Scandinavia. Fyysisten cd-levyjen valikoima on saatavana myös Suomen kansanmusiikkiliiton verkkokaupasta, minkä lisäksi yksittäiset jälleenmyyjät tilaavat julkaisuja myyntiin yksitellen. Yksittäisten jälleenmyyjien tilauksia toimitettiin yhteensä 79 kappaletta.

4. KOULUTUSTOIMINTA

Kansanmusiikki-instituutin tavoitteena on osallistua valtakunnalliseen kansanmusiikin opetus- ja koulutustoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen kaikilla tasoilla musiikin varhaiskasvatuksesta peruskouluun ja lukioon, opistoihin ja korkeakouluihin sekä aikuiskasvatukseen ja harrastustoimintaan. Tavoitteensa saavuttamiseksi Kansanmusiikki-instituutti organisoi ja järjestää koulutustapahtumia sekä yhteistyössä eri oppilaitosten kanssa että itsenäisesti, valmistaa ja julkaisee alan opetusmateriaalia, suunnittelee projekteja ja osallistuu koulutusalan yhteistyöprojekteihin.

4.1. Juhlaseminaari sekä soivat luennot ja seminaarit Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla

Kansanmusiikki-instituutin 50-vuotisjuhlaseminaari pidettiin Kaustisella 6.6.2024. Juhlaseminaarissa tarkasteltiin Kansanmusiikki-instituutin menneiden vuosikymmenien saavutuksia ja visioitiin tulevaa. Seminaarin puhujina olivat Heikki Laitinen, Hannu Saha, Outi Valo, Vilma Timonen, Pilvi Järvelä, Pekko Käppi, Heidi Henriikka Mäkelä sekä Matti Hakamäki. Lisäksi paneelikeskusteluissa kuultiin vaikuttajia ja asiantuntijoita koko kansanmusiikki- ja kansantanssikentän laajuudelta. Seminaariin osallistui noin 30 henkeä, minkä lisäksi se lähetettiin suoratoistona. Weimarin Franz Liszt -yliopiston transkulttuurisen musiikintutkimuksen Unesco-oppituolin haltija Tiago de Oliveira Pinto ja viisi opiskelijaa vierailivat Näppärikurssilla, ja de Oliveira Pinto piti avoimen luennon 6.6. aiheella ”Cultural Heritage: Intangible or Living?” Kansanmusiikki-instituutin 50-vuotisjuhlaseminaarin yhteydessä.

Kaustinen ICH Academy -opinto-ohjelman (ks. 2.1.) lisäksi Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla järjestettiin yksi soiva luento ja kaksi seminaaria. Piia Kleemola-Välimäki luennoi aiheesta *Emmi ja Tyyne – uraauurtavat naispehimannit Isojoelta*. Kansanmusiikin ja kansantanssin alan toimijat kokosi yhteen *Visio 2030*-seminaari 9.7., ja

aineettoman kulttuuriperinnön alan suomalaiset toimijat *Kulttuuriperintö, Unesco ja alueellinen vetovoima* -seminaari 10.7. Seminaarit ja luennot olivat maksuttomia ja avoimia kaikille. Seminaarit on katsottavissa tallenteina Kansanmusiikki-instituutin Youtube-kanavalla.

4.2. Näppäritoiminnan kehittäminen

Kansanmusiikki-instituutti sai keväällä 2020 Suomen kulttuurirahastolta avustuksen näppäritoiminnan kehittämishankkeeseen, jonka laajin osa oli taiteen perusopetusta Kaustisella ja lähialueilla antavan Näppärikoulun toiminnan käynnistäminen. Taiteen perusopetuksen yleistä oppimäärää noudattava opetus käynnistyi syyslukukauden 2020 alusta. Näppärikoulun toiminta sulautui Keski-Pohjanmaan konservatorioon vuoden 2024 alusta aluksi lukuvuoden 2024–2025 loppuun kestävällä sopimuksella. Kansanmusiikki-instituutti jatkanut toimintavuoden aikana keskusteluja Konservatorion näppäriopetuksen vakiintumisen turvaamisesta.

Kansanmusiikki-instituutti on osallistunut Centria ammattikorkeakoulun musiikkipedagogikoulutuksen lukuvuoden 2025 alussa käynnistyvän näppäripedagogiikan suuntautumisvaihtoehdon suunnitteluun Näppärästi eteenpäin -hankkeen ohjausryhmätyöskentelyn sekä Centrian aineettoman kulttuuriperinnön tutkimusryhmätyöskentelyn kautta.

4.3. Lyhytkurssitoiminta ja muu näppäritoiminta

Kansanmusiikki-instituutti toteuttaa ja kehittää näppäritoimintaa kiinteässä yhteistyössä Kaustisen Näppärit ry:n ja Perhonjokilaakson kansalaisopiston sekä muiden toimintaan liittyvien tahojen kanssa. Näppäritoiminnan kehittämisen kautta Kansanmusiikki-instituutti vaikuttaa myös musiikinopetuksen yleiseen tilaan ja tulevaisuuden suuntaviivoihin Suomessa.

Kansanmusiikki-instituutti koordinoi Näppäri-lyhytkursseja, joita tilataan musiikkiopistoihin osallistaen lähes kaikki oppilaitoksen oppilaat ja opettajat. Kurseille osallistuu yleensä 100–200 soittajaa. Viikonloppukursseja tilattiin seitsemään musiikkioppilaitokseen, yhteensä 21 opetuspäivää, jotka työllistivät opettajia suoraan 129 henkilötyöpäivää. Kurseille osallistui 869 oppilasta sekä 106 tilaavien opistojen opettajaa ja ammattiopiskelijaa.

4.4. Lastenkulttuurikeskus Lykky

Kansanmusiikki-instituutti on osallistunut toimintavuoden aikana yhteistyöhön Kaustisella toimivan ja Keski-Pohjanmaalla vaikuttavan Lastenkulttuurikeskus Lykyn kanssa. Toukokuussa järjestettiin Kansantaiteenkeskussella Runo-olohuone – Kirsi Kunnaksen syntymästä 100 vuotta -näyttelyn avajaisten yhteydessä kantelepaja ja museoesittelyn, johon osallistui 46 lasta esiopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta. Kesäkuussa vastaavat järjestettiin Nivalan kaupungin nuorten taideleiriläisille (24 osallistujaa). Marraskuussa 2024 toteutettiin Lykyn kanssa Kaustisen kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmaa ja järjestettiin kunnan 5-6-luokkalaisille museoesittely

(yhteensä 92 oppilasta). Joulukuussa Lykyn kanssa jatkettiin Kaustisen kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttamista ja esiteltiin Pelimannitaloa aistiteemalla 2-luokkalaisille (74 osallistujaa). Yhteensä osallistujina oli 236 lasta ja nuorta.

5. ARKISTOTOIMINTA

Kansanmusiikki-instituutin arkisto on Suomen laajin kansanmusiikkiin erikoistunut arkisto. Keskeinen osa arkiston tallennustyöstä tapahtuu Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla, joilla nauhoitetaan pääosa Soittosalin ja Pelimannitalon ohjelmistosta sekä valikoiden muuta ohjelmistoa, dokumentoidaan esiintyjiä ja tapahtumia valokuvien sekä tallennetaan valikoiden videolle ohjelmistoa. Ympäri vuotisesti tallennetaan valikoituja tapahtumia lähinnä Kaustisella. Instituutti on perinteisesti tehnyt kiinteää yhteistyötä kolmen suuren perinnealan keskusarkiston, Tampereen yliopiston musiikintutkimuksen laitoksen, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkiston ja Musiikkiarkiston kanssa.

Vuonna 2024 Kansanmusiikkijuhlilta tallennettiin päivittäin valikoituja konsertteja Pelimannitalosta sekä lähes koko Soittosalin ohjelmisto. Tietokantaan luettelointiin vuoden mittaan myös jonkin verran vanhaa arkistoon tullutta luetteloimatonta nauhamateriaalia. Kansanmusiikkiyhtye Tallarin kausikonserttien suoratoistotallenteet arkistointiin. Asiakkaiden palvelu vuoden aikana oli useimmiten puhelimitse tai sähköpostitse suoritettua neuvonta- ja asiantuntija-apua sekä erilaista kansanmusiikkiin liittyvän materiaalin lähettämistä tai välitystä.

Vuonna 2023 käyttöön otettu Collecte-arkistojärjestelmä vaati edelleen paljon työresursseja sitovia korjauksia ja parannuksia yhteistyössä ohjelmatoimittajan kanssa.

Kansanmusiikki-instituutti liittyi syksyllä 2020 osaksi eurooppalaista Time Machine -hanketta, jonka yhteyspisteenä Suomessa toimii Kansallisarkisto. Hanke pyrkii kehittämään vanhojen aineistojen digitointitarkoituksia arkistoissa, kirjastoissa ja museoissa pyrkien muodostamaan tekstin- ja hahmontunnistusta hyödyntäen ”menneisyyden big dataa”. M. Hakamäki osallistui toimintavuoden aikana hankkeen verkkokokouksiin.

5.1. Äänitallenteet

Luetteloitujen äänitallenteiden kartunta toimintavuonna 2024 oli 45 h 4 min. Ääninauhojen kokonaiskartunta oli vuoden loppuun mennessä 5852 h. Arkiston äänitteitä digitointiin vuoden aikana asiakaspyyntöjä ja erillisiä levyprojekteja varten. Uutta ääniteaineistoa ei ole pystytty luetteloimaan täysin reaaliajassa. Lahjoituksena saatiin Ensio Kaustiselta mestaripelimanni Taito Karhulahden ja Katja Patanan kantele-esitysten taltiointi digitaalisena kopiona.

5.2. Av-tallenteet

Av-tallenteita on kertynyt Kansanmusiikki-instituutin kokoelmiin vuodesta 1977 lähtien. Arkistoidut tallenteet sisältävät pääosin Kaustisen kansanmusiikkijuhlien eri pisteissä kuvattuja esiintymisiä ja Tallennusstudion haas-

tatteluja sekä Tallari-yhtyeen kausikonsertteja. Vuoden 2024 av-tallennekartunta on arviolta 20 h. Luetteloitujen av-tallenteiden kokonaiskartunta oli vuoden loppuun mennessä 1500 h 28 min. Uutta av-tallenneaineistoa ei ole pystytty täysin luetteloimaan reaaliajassa..

5.3. Valokuva-arkisto

Luetteloitujen valokuvien kokonaiskartunta oli vuoden 2024 loppuun mennessä noin 28308 valokuvaa ja negatiivia. Vuoden aikana toteutettiin omaa valokuvataltointia muutaman kymmenen valokuvan verran. Valokuvaaineistoa ei pystytty lisäämään tietokantaan reaaliajassa tietokannan valokuvaosion teknisen keskeneräisyyden vuoksi.

5.4. Lehtileikearkisto

Lehtileikkeiden kokonaiskartunta vuoden loppuun mennessä oli 104047 lehtileikettä. Kokoelmaa on kartutettu 40 lehtileikkeellä. Lehtileikekokoelman kartuttaminen päätettiin lopettaa lokakuussa 2024 lehtien digitaalisen saatavuuden parantumisen vuoksi.

5.5. Käsikirjoitus- ja nuottikokoelmat

Käsikirjoitus- ja nuottikokoelmiin ei saatu vuoden aikana lahjoituksia.

5.6. Digitointi

Kansanmusiikki-instituutin ääni-, video- ja kuvatietokantojen digitointia hoitivat toimintavuonna instituutin henkilöstö sekä harjoittelijat. Vuoden 2024 aikana digitoitiin 109 äänitallennetta ja 6 videotallennetta.

5.7. Tutkijavierailut arkistossa

Vuoden aikana tutkijavierailijoita kävi arkistossa paikan päällä 17 henkilöä. Vierailut kohdistuivat pääasiassa äänite- ja lehtileikearkistoon. Kotiseutuarkistossa vieraili 7 henkilöä. Arkistoon liittyviä kyselyjä tuli 32 kpl. Asiakkaina olivat kansanmusiikin tutkijoiden, harrastajien ja opettajien lisäksi mm. opiskelijat sekä yhteisöt ja laitokset ja paikalliset asukkaat. Arkiston digitaalisen tietokannan käyttäjäluvut ovat tietokannan konversion vuoksi epävarmat. Uusia käyttäjätunnuksia tehtiin 16 kappaletta. Tietokannan käyttäjiä on opastettu zoom-puheluiden avulla uuden tietokannan käyttämiseen.

6. KIRJASTO JA LEVYSTÖ

Kansanmusiikki-instituutin käsikirjasto palvelee kansanmusiikin ja kansankulttuurin opiskelijoita, harrastajia ja ammattilaisia. Käsikirjaston kirjat edustavat pääasiassa kansanmusiikkia, kansantanssia, kansanperinnettä, kansantaidetta ja kulttuurihistoriaa. Oman osastonsa muodostaa pitäjähistorioiden kokoelma. Äänitteiden ja nuotikirjojen joukossa on sekä suomalaisia että ulkomaisia julkaisuja. Levyjen joukossa on sekä suomalaisen että ulkomaisen kansanmusiikin ja populaarimusiikin äänitteitä.

6.1. Kirjat

Kirjaston kokoelma karttui vuoden 2024 aikana 148 nimikkeellä. Karttuneet teokset ovat instituutin ostamia, vaihtokappaleita tai lahjoituksia yksityisiltä tai yhteisöiltä. Kirjojen kokonaiskartunta vuoden loppuun mennessä oli 5229 kirjaa.

6.2. Levyt

Äänilevykartunta täydentyi vuoden 2024 aikana 1 levyllä. Kokoelmaan karttuneet levyt ovat itse hankittuja sekä lahjoituksia ja arvostelukappaleita. Levyjen kokonaiskartunta vuoden loppuun mennessä oli 2734 levyä.

6.3. Arkisto- ja kirjastoaineiston kokonaiskartunta

Luetteloidun aineiston kartunnat 2020–2024 sekä kokonaiskartunnat 1974–2024.

	2020	2021	2022	2023	2024	Kokonaiskartunta
Äänitallenteet	4 h 30'	7 h 12'	75 h 57'	48 h 21'	45 h 4'	5852 h
Av-tallenteet	30 h 6'	50 h	20 h	20 h	20 h	1500 h
Valokuvat	143	1	0	0	0	28308
Lehtileikkeet	368	432	501	383	40	104047
Kirjat	60	14	4	98	148	5229
Levyt	10	4	1	0	1	2734

7. YLEINEN KANSANMUSIIKIN EDISTÄMISTOIMINTA

7.1. Toiminta Unescon aineettoman kulttuuriperinnön komitean akkreditoituna asiantuntijajärjestönä

Kansanmusiikki-instituutti akkreditoitiin vuonna 2018 Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen komitean asiantuntijaorganisaatioksi ensimmäisenä suomalaisena järjestönä, mistä lähtien Instituutti on määrätietoisesti kehittänyt osaamistaan ja asiantuntemustaan alalla. Vuoden 2023 alussa Instituutti raportoi hyväksytysti Unescolle ensimmäisestä nelivuotiskaudestaan 2018–2022, ja akkreditointia jatkettiin seuraavalle kaudelle.

Kansanmusiikki-instituutti pyrkii ottamaan sekä kansallisesti että kansainvälisesti aktiivisen roolin asiantuntijaorganisaationa, joka edistää aineettoman kulttuuriperinnön suojelua, tuntemusta, vaalimista ja hyödyntämistä. Näiden tavoitteita edistävää aineettoman kulttuuriperinnön osaamisohjelmaa toteutetaan useiden hankkeiden avulla. Ohjelman sisältöinä ovat mm. laajan asiantuntijaverkoston kokoaminen sekä aktiivinen verkostotyöskentely ja osallistuminen Unescon sopimuksen komiteakokouksiin ja luottamustehtäviin. Aineettoman kulttuuriperinnön turvaamista edistetään mm. konsultoimalla aineettoman kulttuuriperinnön ilmiöitä ylläpitäviä yhteisöjä niiden suojelupyrkimyksissä sekä aluekehittäjätahoja ja elinkeinoelämää, kehittämällä koulutusmateriaalia ja muita työkaluja sekä tuomalla ilmiöitä esiin esimerkiksi Kaustisen kansanmusiikkijuhlien yhteydessä.

M. Hakamäki osallistui vuoden 2024 aikana Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen fasilitoijaverkoston koulutuksiin ja toimi akkreditoituneiden järjestöjen kattojärjestön ICH NGO Forumin hallituksen jäsenenä ja sihteerinä. Hakamäki vieraili huhtikuussa Abidjanissa, Norsunluurannikolla Unescon järjestämässä kansalaisjärjestöille suunnatussa seminaarissa puhujana, osallistui sopimuksen yleiskokoukseen Pariisissa kesäkuussa, osallistui Istanbulissa puhujana seminaariin aineettoman kulttuuriperinnön foorumissa sekä sopimuksen komitean kokoukseen ja ICH NGO Forumin kokoukseen Asuncionissa, Paraguayssa 5.–8.12.2024. ICH NGO Forumin yleiskokouksessa Hakamäki valittiin jatkokaudelle hallitukseen vuosiksi 2025-2026 ja sihteeriksi vuodelle 2025.

Vuoden aikana oli käynnissä Musiikkiperinnön moninaisuus Suomessa -tutkimushankkeen (ks. 2.4.) lisäksi viisi osaamisohjelmaan liittyvää hanketta, joihin Instituutti osallistui toteuttajana tai partnerina.

- Vuosina 2023–2025 toteutettavan Interreg Aurora -ohjelman ICN North -hankkeen pääteemana on koulutusorganisaatioiden ja yhteisöjen yhteistyö aineettoman kulttuuriperinnön turvaamisessa musiikin alalla hankealueella (pohjoinen Suomi, Ruotsi ja Norja). Hankkeen suomalaisen pää toteuttajana on Centria Ammattikorkeakoulu. Kansanmusiikki-instituutti osallistuu kahteen työpakettiin, joissa toteutetaan verkkoon karttapohjainen videokokoelma alueen musiikkiperintöyhteisöistä ja niiden perinteen turvaamiskeinoista sekä kehitetään yhteisölähtöisen musiikkiarkistotoiminnan malleja.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen jalkauttaminen järjestökentällä ja kansainvälinen toiminta -hankkeessa kehitettiin kotimaista elävän perinnön yhteisöverkostoa ja kansainvälistä aineettoman kulttuuriperinnön verkostotyötä sekä aineettoman kulttuuriperinnön Unesco-toimijoiden kansallista järjestäytymistä.

- Suomen kulttuurirahaston Keski-Pohjanmaan rahaston rahoittamassa aineettoman kulttuuriperinnön tutkimusohjelmahankkeessa toteutettiin alan tutkimuksen kehittämistä mm. organisoimalla tutkimuksen ohjausryhmä ja järjestämällä tutkimusseminaareja Kaustisella.
- Nordisk Kulturfondin rahoittamassa Amplifying Heritage -hankkeessa kehitettiin musiikkikasvatusta kestävän kehityksen näkökulmasta suomalais-mauritiuslais-nepalilaisena yhteistyönä.
- Pirityiset Leaderin rahoittamassa Aineetonta elinvoimaa -hankkeessa (2024–2025) kehitetään Keski-Pohjanmaan alueen toimijoiden kansainvälistymisosaamista liittyen kykyyn hyödyntää mainetta aineettoman kulttuuriperinnön alueena.

M. Hakamäki toimi kesällä 2019 perustetun Pohjoismais-baltialainen aineettoman kulttuuriperinnön verkoston komitean puheenjohtajana. Verkoston yhteydenpito tapahtuu Google groups -palvelun sekä Facebook-ryhmän kautta. Ryhmässä on 498 jäsentä, myös alueen ulkopuolisista maista. Verkosto järjesti marraskuussa Unescon komiteakokousta valmistelevan webinaarin. Hakamäki valittiin jatkamaan verkoston puheenjohtajana.

Vuoden 2024 aikana Kansanmusiikki-instituutti osallistui kansanmusiikin ja kansantanssin aineettoman kulttuuriperinnön ringin työskentelyyn Hakamäen toimiessa sen puheenjohtajana/koollekutsujana. Rinki kokoontui etäyhteyksin kaksi kertaa. Hakamäki on edustanut Kansanmusiikki-instituuttia kansallisen aineettoman kulttuuriperinnön asiantuntijaryhmän asiantuntijajäsenenä.

Kansanmusiikki-instituutti oli mukana järjestämässä kansainvälistä European Folk Network -konferenssia Kaustisella 24.–25.9.2024. Tapahtuman teemana oli aineettoman kulttuuriperinnön turvaaminen, jonka vaikutuksia käsiteltiin esitelmissä, työpajoissa ja paneelikeskusteluissa pohjaten muun muassa opettamiseen, mediaan ja brändäämiseen, perinnetanssien tilaan Euroopassa sekä kestävän kehityksen kulttuuritavoitekampanjaan. Tapahtumaan osallistui yli sata kansantanssin- ja musiikin alalla toimivaa henkilöä 17 eri maasta. Tapahtuman pääjärjestäjinä toimivat European Folk Network -verkosto ja Pro Kaustinen, joiden kanssa yhteistyötä tehtiin sekä tapahtuman suunnittelussa että käytännön järjestelyjen toteuttamisessa.

Instituutti toimi aloitteentekijänä vuoden 2024 alussa käynnistetyssä Kulttuuritavoite 2030 -kampanjassa, jonka tavoitteena on saada Suomen valtio ajamaan kulttuurille omaa tavoitetta vuoden 2030 jälkeiseen YK:n kestävän kehityksen ohjelmaan. Kampanjaa koordinoi Kulta ry.

Instituutti on konsultoinut vuoden aikana suurin yhteyksin, luennoin, seminaariesityksin yms. tavoilla useita kotimaisia ja ulkomaisia järjestöjä ja yhteisötoimijoita ja julkisten tahojen edustajia aineettomasta kulttuuriperinnöstä, suojelutoiminnasta, akkreditoitumisjärjestelmästä sekä Unescon sopimuksen luetteloista.

Instituutti vastasi Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla aineettoman kulttuuriperinnön ilmiötä monipuolisesti keskusteluihin, haastatteluihin, esityksiin ja työnäytöksiin esittelevän Elävän perinnön pisteen suunnittelusta ja toteuttamisesta.

Instituutti jätti keväällä opetus- ja kulttuuriministeriölle lausuntonsa valtioneuvoston kulttuuripoliittisesta selonteosta.

7.2. Kaustislaisen viulunsoiton Unesco-työryhmätyöskentely

Kaustislaisen viulunsoiton yhdistysten aineettoman kulttuuriperinnön työryhmä eli Unesco-työryhmä koordinoi kaustislaisen viulunsoiton suojelutoimia sekä Unesco-luetteloinnista johtuvia ja siihen liittyviä toimia. Työryhmän jäsenyhdistyksiä ovat Kaustisen Nuorisoseura, Kaustisen Näppärit, Kaustisen Pelimanniyhdistys, Pro Kaustinen ja Kansanmusiikki-instituutti ry.

Työryhmä kokoontui toimintavuoden aikana viisi kertaa. Työryhmässä käsiteltiin kaustislaisen viulunsoiton suojelutoimia ja valmisteltiin suojeluohjelmaa sekä muita alueellisia aineettoman kulttuuriperinnön suojelun ja edistämisen toimia. Hakamäki toimi työryhmän puheenjohtajana, S. Valo jäsenenä ja Oino sihteerinä. Työryhmä järjesti 25.10 Kaustisen Teboililla avoimen ”Unesco-kaffi”-tilaisuuden, jossa kerrottiin työryhmän kuulumisia ja käytiin keskustelua tulevista toimista ja toiveista kaustislaisen viulunsoittoperinteen turvaamiseksi. Kansanmusiikki-instituutissa valmisteltu suojeluohjelman luonnos saatiin käsittelyvalmiiksi vuoden lopussa.

Kaustisen kunta myönsi työryhmälle testamenttivaroista 32000 €:n avustuksen kaustislaisen viulunsoiton suojelutoimien toteuttamiseen. Avustus käytettiin työryhmässä käsiteltyjen hakemusten perusteella jäsenyhdistysten hankkeisiin, jotka turvaavat kaustislaisen viulunsoiton jatkuvuutta. Kansanmusiikki-instituutti sai avustuksesta rahoitusta juhlaseminaarin, Kaustinen ICH seminarin 2024, European Folk Network -konferenssin järjestelyihin sekä hankevalmisteluihin. Kansanmusiikki-instituutti vastasi avustuksen hallinnoinnista ja kootusta raportoinnista kunnalle.

7.3. Alustukset ja esitelmät

- O. Valo: Kriittisen (musiikki)perintötutkimuksen lukupiiri, vetovastuu 16.1.2024, Helsinki.
- O. Valo et al.: Antti-Ville Villén ja tutkimusryhmäläiset kertovat Koneen Säätiön rahoittamasta Musiikki-perinnön moninaisuus Suomessa -hankkeesta. Taideyliopiston historiafoorumi 8.2.2024, Helsinki.
- O. Valo ja Heidi Henriikka Mäkelä: Traktorilla Unescoon: Kaustislainen viulunsoitto ja maaseudun representaatiot. Kansanmusiikin juhlasymposium – Kansanmusiikkia Taideyliopistosta 9.-10.2.2024, Helsinki.
- O. Valo ja Heidi Henriikka Mäkelä: Traktorilla Unescoon: Kaustislainen viulunsoitto ja maaseudun representaatiot. Suomen musiikintutkijoiden valtakunnallinen symposium 25.-27.3.2024, Joensuu.
- O. Valo: Kaustinen Fiddle Playing and its journey with ICH and the UNESCO 2003 Convention. Tarton yliopisto, Unesco Chair on Applied Studies of Intangible Cultural Heritage 3.4.2024.
- Hakamäki, Kaustinen Fiddle playing, UNESCO 2003 Convention and Finnish Folk Music Institute, Romania, Romanian Academy, Iasi Branch -konferenssi, etäluento, 13.5.2024
- Hakamäki: Kansanmusiikki, kestävä kehitys ja aineeton kulttuuriperintö – Mihin Instituuttia tarvitaan, Kaustinen, Kansanmusiikki-instituutti 50-vuotta -juhlaseminaari 6.6. 2024.
- O. Valo ja Heidi Henriikka Mäkelä: Unescon sopimuksen vaikutuksia: kulttuuripuhe Kaustisen kunnan päätöksenteossa. Kansanmusiikki-instituutti 50-vuotta -juhlaseminaari 6.6.2024, Kaustinen.
- O. Valo ja Heidi Henriikka Mäkelä: The impact of the Unesco convention in Kaustinen: municipal decision-making and changing heritage discourses. Kaustinen ICH Academy 9.-13.7.2024, Kaustinen.
- Hakamäki: Kulttuuritavoitekampanja, Muutos alkaa meistä – Taide ja kulttuuri osana kestävyysmurrosta -seminaari, Hämeenlinna, 26.8.2024

- Oino: Aineeton kulttuuriperintö ja kaustislainen viulunsoitto elävänä perintönä. Journalistiliiton vierailu 7.9.2024 sekä Leader-ryhmien vierailu, Kaustinen 12.12.2024.
- Hakamäki: Community-based safeguarding of intangible cultural heritage and experiences from the nomination process in Kaustinen, kanteleen päivän seminaari, Helsinki, 14.9.2024
- Hakamäki: Unesco inscriptions, safeguarding ICH and professional folk music. EFN Conference, Kaustinen 24.9.2024
- Hakamäki: Culture Goal 2030 Campaign, Finland. EFN Conference, Kaustinen 25.9.2024
- Oino: Finnish Folk Music Institute ICH projects. EFN Conference, Kaustinen 25.9.2024
- O. Valo: Tutkimushankkeen ”Musiikkiperinnön moninaisuus Suomessa” tutkimuskohteiden ja tulevien artikkelijulkaisujen esittely. Kulttuurintutkimuksen verkoston ja seuran 40-vuotisjuhlaseminaari ja tutkimushankkeen ”Musiikkiperinnön moninaisuus Suomessa” syysseminaari 27.9, Helsinki.
- Hakamäki: ICH and Sustainable Development Culture 2030 Goal Campaign, Traditional Arts Association -konferenssi, Istanbul, 1.10.2024
- O. Valo ja Heidi Henriikka Mäkelä: The Impact of the UNESCO Convention in Kaustinen: Municipal decision-making and the changing heritage discourses. ICTMD (International Council for Traditions of Music and Dance) Nordic-Baltic Network Conference 8.-10.10.2024, Helsinki.
- O. Valo: Reading circle on Critical (Music) Heritage Studies, in lead. Musical Sustainabilities -symposium 18.-19.11, Seinäjoki.

7.4. Ohjausryhmä-, hallitus- ja työryhmätyöskentely

- ICH North -hanke (Centria), ohjausryhmä (Hakamäki)
- ICH NGO Forum, hallituksen jäsen ja sihteeri (Hakamäki)
- Kansallinen aineettoman kulttuuriperinnön asiantuntijaryhmä, asiantuntijajäsen (Hakamäki)
- Kansanmusiikin ja kansantanssin aineettoman kulttuuriperinnön rinki, puheenjohtaja/koollekutsuja (Hakamäki)
- Kansanmusiikin ja kansantanssin edistämiskeskus, hallituksen puheenjohtaja (Hakamäki)
- Kansanmusiikki-lehden toimituskunta (Hakamäki, Oino)
- Kantamus-hankkeen (OAMK) ohjausryhmä (Hakamäki)
- Kaustisen kunnan elävän perinnön strategiatyöryhmä (Hakamäki)
- Kaustisen Näppärit ry., puheenjohtaja (Oino)
- Kaustislaisen viulunsoiton yhdistysten aineettoman kulttuuriperinnön työryhmä, puheenjohtaja (Hakamäki), sihteeri (Oino), jäsen (S. Valo)
- Nordic-Baltic Intangible Cultural Heritage Network, komitean puheenjohtaja (Hakamäki), safeguardinpractices.com-portaalin toimitusneuvoston jäsen (Oino)
- Näppärästi eteenpäin -hanke, ohjausryhmä (Hakamäki, Oino)
- Pro Kaustinen/Kaustisen kansanmusiikkijuhlat, hallituksen jäsen (Oino)
- Pro Kaustinen/Kaustisen kansanmusiikkijuhlat, paikallisperinteen toimikunnan jäsen (O. Valo)
- Suomen aineettoman kulttuuriperinnön yhdistys ry, puheenjohtaja (Hakamäki)
- Suomen etnomusikologinen seura ry, sihteeri/rahastonhoitaja (O. Valo)

- Suomen musiikkimuseo ry – Finlands Musikmuseum rf hallituksen jäsen (Hakamäki)
- Visio 2025 -työryhmä, Kansanmusiikin ja kansantanssin edistämiskeskus (Hakamäki)

7.5. Jäsenyydet

Kansanmusiikki-instituutti oli jäsenenä Kansanmusiikin ja kansantanssin edistämiskeskuksessa ja Kulta ry:ssä sekä yhteistyöjäsenenä Lastenkulttuurikeskusten liitossa.

8. SUOMEN KANSANSOITINMUSEON TOIMINTA

Suomen Kansansoitinmuseon näyttelyesineistö koostuu museon omien kokoelmien (Tampereen yliopiston kokoelma, Kansanmusiikki-instituutin soitinkokoelma, Suomen kansansoitinmuseon kokoelma) esineistöstä sekä lainaksi saaduista esineistä. Museon perusnäyttely *Kaustislainen viulunsoitto – elävä perintö* esittelee otsikonsa aihetta itsenäisesti käytettävän videoseinän ja sen esittely- ja opastusvideoita sisältävän videovalikoiden, esine- ja valokuvavitriinien, ääninäytteiden, tekstien sekä itsenäisesti tai ohjattuna kokeiltavien soittimien avulla. Näyttelyn ja videoiden tekstitys on kolmikielinen (suomi, ruotsi, englanti). Museosalin Paimensoittaja Teppo Repo -näyttely koostuu pääasiassa museon kokoelmien Repoa koskevista esineistä.

Museoon kävi tutustumassa vuoden aikana 1054 vierailijaa ja 32 ryhmää, joista 3 tutustui lisäksi Pelimannitaloon. Museon kanteletyöpajoja ja esittelyä päiväkodeille ja kouluille järjestettiin yhteistyössä Lastenkulttuurikeskus Lykyn kanssa, joissa yhteensä 236 osallistujaa. Lisäksi järjestettiin Chydenius-instituutin luokanopettajaopiskelijoille marimbatyöpaja, jonka yhteydessä toteutettiin opastettu vierailu Suomen kansansoitinmuseoon (30 henkilöä).

Syksyllä 2016 kansanmusiikin tallentaja, Tampereen yliopiston kansanperinteen professori Erkki Ala-Könnin (1911–96) keräämät aineisto- ja esinekokoelmat ajautuivat Lapualla akuuttiin vaaraan, minkä vuoksi Kansanmusiikki-instituutti otti kokoelman vastaan sitä varten hankkimaansa varastotilaan Kaustisella. Kokoelman omistus pysyi edelleen sitä aiemminkin hallinnoineella Erkki Ala-Könni-säätiöllä. Vuoden aikana on jatkettu kokoelman omistus- ja hallintakysymysten selvittämistä säätiön asiamiehen kanssa, jotta päästäisiin kokoelmatyön mahdollistavaan tilanteeseen.

Kansanmusiikki-instituutti on jäsenenä Suomen musiikkimuseo ry:ssä, jonka tarkoituksena on edistää verkostoitumista alan eri organisaatioiden kesken, syventyä tiedonvaihtoon ja pohtia, kuinka musiikin museotoimintaa tulisi maassamme konkreettisesti edistää.

9. PELIMANNITALO

Kaustisen keskustassa sijaitseva Pelimannitalo on ollut kokonaisuudessaan Kansanmusiikki-instituutti ry:n vuokraama syksystä 2020 alkaen. Tallari-yhtyeen toimisto- ja harjoitustila sijaitsee yläkerrassa, ja yhtyeen kausikonserdit järjestetään talon isossa tuvassa. Kellarikerroksessa on Suomen kansansoitinmuseon ja Kansanmusiikki-instituutin arkiston varastotiloja.

Vuoden aikana talon yleiset tilat ovat olleet arkisin näppäri-soitonopetusta järjestävien tahojen käytössä sekä muiden kaustislaisen viulunsoiton Unesco-työryhmän jäsenyhdistysten käytössä kiinteää vuosimaksua vastaan. Lisäksi taloa vuokrataan erilaisiin tilaisuuksiin.

Pelimannitalossa toteutettiin vuoden aikana musiikinopetusta ja musiikkiryhmien harjoituksia 791 tuntia. Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla talo oli tavalliseen tapaan esiintymispisteenä ja kahvilana koko viikon aamusta iltaan, yksittäisiä esityksiä oli viikon aikana ohjelmassa 163 kpl. Muita tilaisuuksia (mm. konsertit sekä yritys-, yhdistys- ja yksityistilaisuudet) toteutettiin 55 kappaletta. Taloon tehtiin kolme ryhmäopastusta.

Pelimannitalon kiinteistökulut ja tilapäisten tilaisuuksien vuokratulot on eriytetty omalle kustannuspaikalleen, jota ei sisällytetä opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustuksella tuettavan toiminnan kustannuksiin.

10. MUU TOIMINTA

10.1. Konsta Jylhä -kilpailu

Konsta Jylhä -kilpailu järjestettiin 13. kerran. Kilpailu oli soolokilpailu, jonka teemana oli improvisaatio. Loppukilpailu, johon valittiin kaikkiaan 10 esiintyjää, pidettiin Kaustisen kansanmusiikkijuhlien yhteydessä 8.–9.7. Kilpailun tuomaristoon kuuluivat puheenjohtaja, FT Hannu Sahan lisäksi emeritusprofessori Heikki Laitinen sekä kanteletaiteilija Maija Pokela. Kilpailun voittajaksi valittiin Jenni Venäläinen.